

ЦІЛІ ТА ЕТАПИ ПОБУДОВИ КОРПОРАТИВНОЇ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В ГАЗОТРАНСПОРТНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

А.М. КЛЮНЬ, М.О. КАРПАШ

*ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», вул.Кловський узвіз, 9/1, м.Київ, Україна, ІФНТУНГ, вул.Карпатська, 15,
м.Івано-Франківськ, Україна e-mail: klyun-am@utg.ua*

У 2011 році Україна приєдналася до Договору про заснування Енергетичного співтовариства [1]. У зв'язку з цим Кабінет міністрів України своїм розпорядженням від 03.08.2011 № 733-р затвердив План заходів щодо виконання зобов'язань у рамках Договору про заснування Енергетичного співтовариства, приділивши особливу увагу приведенню нормативно-правової бази з питань загальних засад функціонування внутрішнього ринку природного газу у відповідність до вимог Директиви 2003/55/ЄС, визначенню умов та розробленню правил доступу до системи транспортування природного газу з урахуванням вимог Регламенту ЄС № 1775/2005 Європейського парламенту та Ради від 28.09.2005, розробленню заходів із забезпечення постачання природного газу відповідно до вимог Директиви 2004/67/ЄС тощо.

У рамках проведення в Україні адміністративної реформи в 2011 році відбулися значні зміни в системі технічного регулювання, а саме запроваджено європейську практики відокремлення регуляторних функцій від наглядових і дозвільних. Так функції затверджувати нормативно-правові акти покладено лише на міністерства; а наглядові і дозвільні функції – переважно на інші самостійні центральні органи виконавчої влади (інспекції, служби, агентства), діяльність яких Кабінет Міністрів координує і спрямовує через відповідних міністрів.

Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), Україна взяла на себе зобов'язання вжити «необхідних заходів з метою поступового досягнення відповідності з технічними регламентами ЄС та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС та зобов'язується дотримуватися принципів та практик, викладених в актуальних рішеннях та регламентах ЄС» і поступово впровадити «звід Європейських стандартів (EN) як національні стандарти, зокрема гармонізовані європейські стандарти, добровільне застосування яких вважається таким, що відповідає вимогам законодавства, зазначеного у Додатку III до цієї Угоди» [2, ст. 56].

На виконання своїх зобов'язань Україна у 2014-2015 роках внесла докорінні зміни у національне законодавство в сфері стандартизації, технічного регулювання та енергетики, прийнявши нові версії Законів України «Про стандартизацію» [3] та «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [4] та Закон України «Про ринок природного газу» [5], який відповідає Третьому енергопакету ЄС. Згідно із прикінцевими положеннями цих Законів унесено зміни в інші закони та нормативно-правові акти (НПА) України, а також у нормативні документи, які базуються на зазначених НПА.

З огляду на ці докорінні зміни таким розгалуженим та високотехнологічним компаніям як ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» слід планувати свою технічну політику, впроваджуючи та розвиваючи корпоративні системи стандартизації, які б враховували сучасні вимоги національних систем технічного регулювання та стандартизації.

Основними цілями політики ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» у сфері стандартизації є:

- забезпечувати промислову, пожежну, екологічну, енергетичну безпеку, безпеку праці та цивільний захист у структурних підрозділах Товариства;
- підвищувати якість та конкурентоспроможність послуг з транспортування та зберігання газу, які надає Товариство, зокрема на європейському ринку газу;
- сприяти збереженню пріоритетних ринків для Товариства, торгово-економічного, науково-технічного і технологічного партнерства;
- сприяти застосуванню через технічні регламенти та документи зі стандартизації інноваційних технологій, а також знань і досвіду, накопичених в Товаристві;
- забезпечувати відповідності процесів транспортування та зберігання газу вимогам міжнародних та європейських стандартів;

- сприяти усуненню технічних бар'єрів в торговельних відносинах Товариства зі своїми контрагентами, як на європейській арені, так і всередині країни.

Основними напрямками стандартизації в Товаристві в такому разі визначено:

а) створення сучасної інфраструктури стандартизації в Товаристві, що забезпечує: участь структурних підрозділів Товариства в розробленні технічних регламентів та НПА і забезпечення їх дотримання в своїй діяльності; участь в національній, європейській та міжнародній стандартизації роботою у відповідних технічних комітетах стандартизації (рисунок 1); створення і розвиток системи стандартизації ПАТ «УКРТРАНСГАЗ»; підтвердження відповідності послуг, що їх надає Товариство, вимогам міжнародних та європейських стандартів, зокрема і на системи керування, а також умовам їх застосування; створення єдиної інформаційної системи Товариства з технічного регулювання та стандартизації на базі сучасних автоматизованих систем;

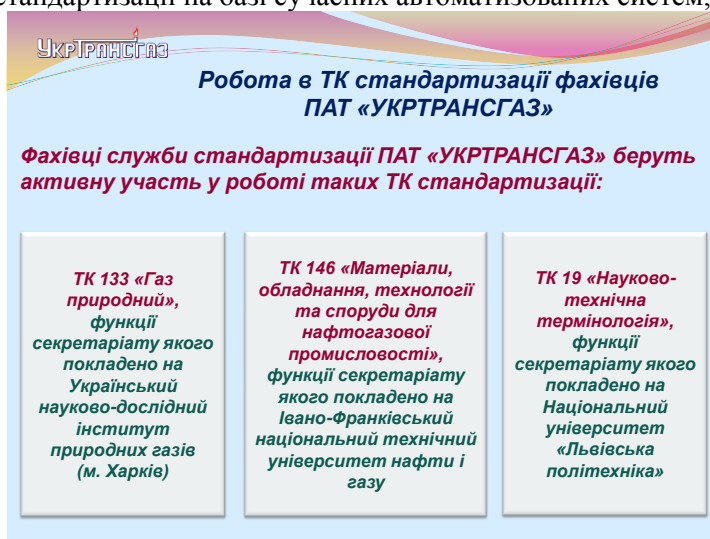

Рисунок 1 – Участь ПАТ «Укртрансгаз» в технічних комітетах

б) підготовка (підвищення кваліфікації) фахівців, що розробляють нормативні документи, а також фахівців, які безпосередньо їх використовують.

Реалізація політики в зазначених напрямках забезпечить відповідність послуг з транспортування та зберігання газу, що їх надає Товариство, а також умов виробничої діяльності інтересам Товариства, вимогам безпеки, потребам ринку і споживачів.

Українська національна система стандартизації не поступається за широтою охоплення системам стандартизації економічно розвинених країн. При цьому весь масив чинних документів зі стандартизації є величезною і погано структурованою сферою, яка містить десятки тисяч документів, тому суб'єкти господарювання можуть не підозрювати про їхнє існування та їхній статус. У ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», який використовує в діяльності понад 6700 стандартів різних рівнів, стоїть завдання оперативно відслідковувати та структурувати весь масив нормативно-технічної документації. Класифікацію стандартів, що їх ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» використовує у своїй виробничій діяльності, за рівнями прийняття подано на рисунку 2.

Окрім того, на цей час навіть на рівні законодавчих актів України документи зі стандартизації названо абсолютно по-різному - нормативні документи, стандарти, інструкції, методики, вимоги, нормативи, норми тощо. Низький ступінь гармонізації українських стандартів з міжнародними та європейськими (у середньому 40%), зокрема, у нафтогазовій промисловості України, до якої належить ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», не є прийнятною в сучасних умовах, так як одним з основних принципів державної політики України у сфері стандартизації є принцип «пріоритетності прийняття в Україні міжнародних і регіональних стандартів та кодексів усталеної практики як національних» [3, ст. 4].

Рівень гармонізації документів, розроблених і чинних в ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», з міжнародними (європейськими) документами, у цілому, за попередніми оцінками, ще дуже низький і потребує значної роботи. Питання гармонізації документів, що діють в ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» в різних секторах його діяльності, потребує додаткового аналізу, прийняття за його результатами потрібних

рішень з метою приведення документів у відповідність до вимог законодавства про технічне регулювання, стандартизування і потребами ПАТ «УКРТРАНСГАЗ».

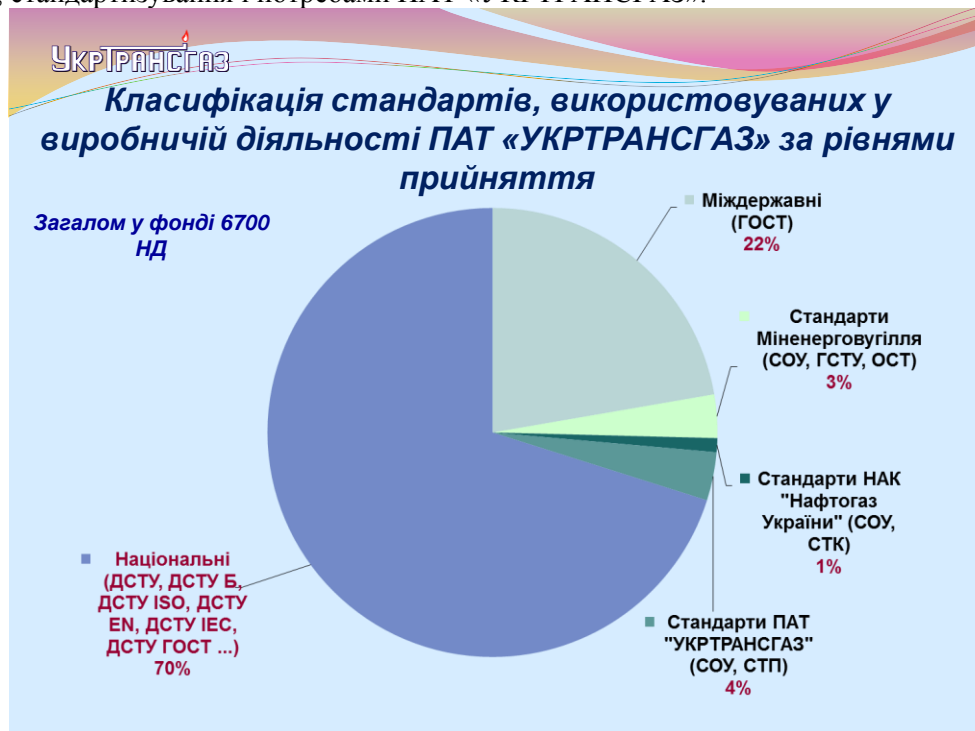

Рисунок 2 – Стандарти, використовувані в ПАТ «Укртрансгаз»

Стандарти організацій не є елементом національної системи стандартизації. Згідно з [3, ст. 16] суб'єкти господарювання України самостійно розв'язують всі питання розроблення, затвердження, обліку, змінювання та скасування своїх стандартів. Зазначені питання вирішують у ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» розробленням комплексу основоположних стандартів Системи стандартизації Товариства.

Для ефективного реформування діяльності зі стандартизації в ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» треба розв'язати такі завдання:

1. Забезпечити розвиток системи стандартизації Товариства, адаптованої до вимог і запитів її підрозділів та ринку. Розробити структуру системи стандартизації та функції її учасників з використанням попереднього досвіду в газовій промисловості та Товариства, а також вітчизняного і європейського (міжнародного) досвіду.

2. Удосконалити правила і процедури розроблення і впровадження стандартів у Товаристві, що конче потрібно у зв'язку із впровадженням на національному рівні цілої низки нових основоположних стандартів ДСТУ 1.0:2015 – ДСТУ 1.15:2015, підвищити рівень гармонізації розроблених та застосовуваних у Товаристві документів зі стандартизації з європейськими (міжнародними) документами.

3. Створити механізм розроблення (участі в розробленні) стандартів всіх рівнів приймання, застосовуваних у Товаристві, з метою сприяти дотриманню вимог технічних регламентів та інших національних НД і спрямованих на підвищення рівня безпеки небезпечних виробничих об'єктів, з урахуванням ризику виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, запобігання можливості терористичних актів, а також у сферах промислової, пожежної, екологічної, енергетичної безпеки, безпеки праці та цивільного захисту.

4. Забезпечити застосовування для розроблення стандартів системних методів планування.

5. Створити умови для пріоритетного використання міжнародних та європейських стандартів в інтересах Товариства і виконання її зобов'язань в Україні та за кордоном.

6. Створити економічну модель системи стандартизації, що відповідає поточним економічним умовам і забезпечує залучення всіх заінтересованих сторін до робіт зі стандартизації та їх фінансування.

Розв'язанню поставлених завдань сприятиме:

а) на рівні міжнародної (європейської) стандартизації: активній участі ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» в роботі за відповідними напрямками технічних комітетів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), Міжнародної електротехнічної комісії (IEC), Європейського комітету зі стандартизації (CEN), а також використання досвіду таких зарубіжних країн як національні стандарти Німеччини (DIN), Великобританії (BS), Канади (CSA), організацій і товариств (ASME, NACE, ASTM, API, DNV), реалізованого в розроблених ними нормативних документах, досвіду провідних європейських газотранспортних операторів (E-ON - Німеччина, Eustream – Словаччина, PGNiG – Польща та інші);

б) на рівні національної стандартизації: активній і постійній участі ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» в роботі технічних комітетів стандартизації, що їх створив (створює) Національний орган стандартизації України, за такими пріоритетними для Товариства напрямками, як магістральний трубопровідний транспорт, ремонт і будівництво, протикорозійний захист, зварювання, екологія та захист довкілля, сировина, матеріали, обладнання для нафтогазової промисловості тощо, впровадження потрібних в діяльності міжнародних, європейських і сучасних національних стандартів;

в) на рівні корпоративної стандартизації: розвитку діяльності зі стандартизації в Товариства в межах глобального реформування національної системи стандартизації, пріоритетному розроблянню стандартів організації, взаємопов'язаних з усім комплексом чинних у ПАТ «УКРТРАНСГАЗ».

Література.

1. Закон України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства» від 15.12.2010 № 2787-VI. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2787-17>
2. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Урядовий портал (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України). — Режим доступу : [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)
3. Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
4. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 № 124-VIII. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
5. Закон України «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 № 329-VIII. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/329-19>

УДК 622.279.4

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ГІДРОРОЗРИВУ ПЛАСТА НА РОДОВИЩАХ ДНІПРОВСЬКО-ДОНЕЦЬКОЇ ЗАПАДИНИ

О.В. Файфер¹, Г.А. Продайко²

¹Хрестищенське відділення бурових робіт, 63343, Харківська обл., Красноградський р-н, с. Наталіне, вул. Промислова, 7; тел. (050) 905-54-18, e-mail: fayferx@mail.ru

²Полтавський коледж нафти і газу Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка, 36002, м. Полтава, вул. М.Грушевського, 2а; тел. (067) 697-81-04, e-mail: laithemmer@gmail.com

Швидкий темп розвитку промисловості змушує безперервно працювати над приростом паливно-енергетичної бази як гаранту енергетичної незалежності та стабільності нашої держави. Україна має усі види паливно-енергетичної сировини, і одну з ключових ролей безперечно відіграють вуглеводні. Але наша країна забезпечена енергоресурсам приблизно лише на 50 %, а відтак необхідним є раціональне та ефективне їх використання.